

Asia: Merimetsojen aiheuttamat kalataloudellista vahingot Pyhäjärvellä (VARELY/26/2025)

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Varsinais-Suomen ELY-keskus pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Pyhäjärvelle haetusta merimetsojen ampumista koskevasta poikkeuslupahakemuksesta. Poikkeuslupahakemuksen perusteena on merimetsojen ravustukselle aiheuttama haitta ja taloudellinen vahinko. Poikkeuslupaa haetaan merimetsojen ampumiseen ja hätyyttämiseen 7.7. – 31.10. välisenä aikana ravustuksen suojaamiseksi. Hakijan mukaan merimetsot syövät merroista syöttejä, jolloin ne eivät enää pyydä rapuja. Luonnonvarakeskus arvioi lausunnossaan merimetsojen mahdollista vaikutusta ravustukselle aiheutuviin haittoihin.

2 Lausunto

Pyhäjärvi on tyypiltään suuri vähähumuksinen järvi, jonka pinta-ala on noin 155 km². Pyhäjärven keskisyvyys on 5,5 m, ja järvellä on ainoastaan yksi laajempi, järven länsiosassa sijaitseva syvännealue, jonka suurin syvyys on 26 m. Pyhäjärvellä ravustusta on paljon ja sillä on huomattava taloudellinen arvo. Ravustus on luvanvaraista ja Säkylän Pyhäjärven hoitoyhdistyksen lupamyyntin yhteydessä keräämien tietojen mukaan luvitettuja mertoja on vuosittain noin 8500 kpl käytössä järven alueella (suullinen tieto, Säkylän Pyhäjärven hoitoyhdistys, pj. Matti Jaakkola). Eurajoki-Lapinjoen kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan Pyhäjärven rapusaalis vaihtelee vuosittain noin 0,4–1 miljoonan ravun välillä. Järvessä on vain täplärapua. Pyhäjärven hoitoyhdistyksen mukaan myyntiin kalastavia ravustajia on noin 80 kpl ja ravustajien kokonaismäärä noin 120–130 kpl. Ravustuskausi alkaa 21.7. ja pyynti vähenee suurelta osin syyskuun puolivälissä, vaikka lupauskausi jatkuu lokakuun loppuun saakka. Ravustuspaikat sijaitsevat pääosin 1,5 – 7 m syvyydessä kivikkojen tuntumassa lähes koko järven alueella (suullinen tieto, Säkylän Pyhäjärven hoitoyhdistys, pj. Matti Jaakkola).

Merimetsojen määrä Säkylän Pyhäjärvellä on kasvanut vuosien saatossa. Viime vuonna merimetsoja arvioitiin enimmillään oleilevan järvellä noin 400 kpl (YLE 26.9.2024), vaikkakaan kirjattua laskentatietoa ei ole. Poikkeuslupahakemuksessa mainittu määrä on 350 lintua. Merimetsa ei tietävästi pesi Pyhäjärvellä, ja merimetsot ovat pääosin alueelle tulevia muuttajia tai pesimättömiä lintuja, jolloin niiden määrä myös vaihtelee ajankohdan mukaan. Suurimmillaan määrät ovat elo-syyskuun aikana. Luonnonvarakeskus on aiemmin ottanut kantaa Pyhäjärven merimetsoihin lausunnossa (Dnro 3455/00 04 05/2021), jossa todettiin mm., että järven mataluuden ja veden suhteellisen kirkkauden vuoksi se soveltuu hyvin merimetsojen ruokailualueeksi.

Luonnonvarakeskukselle on uusi tieto, että merimetsot käyttävät tarkoituksellisesti kuollutta kalaa ravinnokseen. Aiemmin Luonnonvarakeskuksen kalankasvatuskassien yhteydessä toteuttamissa saalistuskokeissa on todettu, että vain elävät kalat ovat kelpanneet merimetsojen ravinnoksi. Poikkeuslupan

hakijalta (suullinen tieto, Antti-Pekka Lehtonen) ja Säkylän Pyhäjärven hoitoyhdistykseltä (suullinen tieto, pj. Matti Jaakkola) saatujen tietojen perusteella linnut ovat oppineet syöttien poimimisen merroista vastikään. Yleisemmin lintujen saalistukseen liittyen Luonnonvarakeskuksen tiedossa on ollut esimerkiksi Päijänteen alueelta havaintoja, että koskelot tyhjentävät rapumertoja syöttikaloista.

Poikkeusluvan hakijan esittämät saalisvahingot ovat melko vähäisiä päivää kohden, ja vaikka vahinko yleistettäisiin koko ravustukseen ja ravustuskaudelle, vahinko ei ole yksiselitteisesti osoitettavissa, koska syöttikaloja voi hävitä myös muiden lintujen tai rapujen toimesta. Merimetso saattaa syödä myös rapuja, mutta Luonnonvarakeskuksen käytettävissä olevien tietojen perusteella todennäköisempää on, että merimetsoit eivät vaikuta rapujen määrään ja siten ne ovat myöhemmin edelleen pyydetävissä.

Merimetson ravustukselle aiheuttamaa haittaa voidaan vähentää suojaamalla syötti merrassa rasiolla. Syöttirasiaa on käytetty merroissa mm. Päijänteen alueella koskeloiden aiheuttaman haitan vuoksi. Pyhäjärvellä rasiaa ei ole käytetty, koska sen on todettu lisäävän työmäärää syötityksessä (poikkeusluvan hakijalta saatu suullinen tieto, Antti-Pekka Lehtonen), mutta rasiain mallilla voidaan vaikuttaa syötityksen nopeuteen, ja on mahdollista, että pyydyskehityksellä vahinkoja voidaan välttää, varsinkin, kun ne eivät kohdennu suoraan pyynnin kohteena olevaan lajiin.

Nykyisellään merimetsoja Säkylän Pyhäjärvellä on melko vähän, mutta niiden esiintyminen painottuu samaan ajankohtaan parhaimman ravustuskauden kanssa. Ilmiö on uusi, ja sitä olisi hyvä seurata tarkemmin, erityisesti mikäli merimetsojen määrä Pyhäjärvellä jatkaa kasvua. Luonnonvarakeskus ehdottaa, että Säkylän Pyhäjärven hoitoyhdistys keräisi ravustuslupien ja saalisilmoitusten yhteydessä havaintoja merimetsojen vaikutuksesta ravustukseen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Merimetsojen määrä on kasvanut Pyhäjärvellä ja suurimmat määrät tavataan ravustuskauden aikana. Linnut eivät pesi järvellä vaan ovat pääasiassa muuttajia. Luonnonvarakeskuksen mukaan järvi soveltuu hyvin merimetsojen ruokailuun, ja uudet havainnot viittaavat siihen, että linnut voivat käyttää myös kuolleita kaloja ravinnokseen ja mahdollisesti tyhjentävät rapumertojen syöttejä. Merimetsojen aiheuttamat saalisvahingot ravustuksessa ovat toistaiseksi vähäisiä ja niitä ei ole yksiselitteisesti osoitettu. Ravustukselle merimetsaista koitua vahinko voi aiheuttaa työmäärän kasvua, mutta ei todennäköisesti vaikuta saalistettavien rapujen määrään. Haittoja voidaan vähentää esimerkiksi käyttämällä merroissa syöttirasioita, kuten Päijänteen alueella on menetelty koskeloiden aiheuttaminen ongelmien vuoksi. Tämä edellyttäne merroissa käytettävien syöttirasioiden kehittämistä. Luonnonvarakeskus ehdottaa hoitoyhdistykselle merimetsohavaintojen systemaattista keruuta ravustuslupien yhteydessä sekä seuraamaan tilanteen kehitystä, koska ilmiö on uusi ja ajoittuu tärkeimpään ravustusaikaan.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 27.06.2025 klo 09:07:24.

Lausunnon valmistelija(t):

Lari Veneranta

Timo Ruokonen, Mats Westerbom

Liitteet:

Tiedoksi: